

**NO+VIOLENCIA
MASCLISTA**
DESEMASCAREM-LA!

Guia docent

ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
Cicle superior d'educació primària

4.

Tolerància zero a la violència masclista i relacions abusives

MAPA DEL MATERIAL DEL PROGRAMA DE FORMACIÓ

	PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA
1 Aproximació a la coeducació i l'equitat de gènere	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES
2 Construcció de models alternatius de masculinitat i feminitat	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES
3 Relacions afectives i sexuals saludables	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES
4 Tolerància zero a la violència masclista i relacions abusives	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT
	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES	MÒDULS DE FORMACIÓ PER A LES FAMÍLIES

SUMARI

	PRIMÀRIA
4 Relacions afectives i sexuals saludables	ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A L'ALUMNAT

Introducció	3
Índex d'activitats	3
Recursos	3
Objectius	3
Paraules clau i definició	3
Activitat 1: EL SEMÀFOR	4
Activitat 2: TOTHOM HI JUGA	7
Activitat 3: L'AMOR ROMÀNTIC	11
Idees clau	14

Tolerància zero a la violència masclista i relacions abusives

60 minuts

Aquestes activitats didàctiques estan vinculades al *Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant la violència masclista entre l'alumnat* del Departament d'Educació.

Introducció

La violència masclista pot ser física i/o psicològica. En l'àmbit escolar es manifesta quan es reproduïxen estereotips de gènere i conductes sexistes que limiten els drets de les nenes i noies. Hem d'aprendre a establir relacions afectives respectuoses i saludables per a tothom.

Objectius

- Aprendre a identificar i expressar situacions sexistes desagradables.
- Fer adonar l'alumnat dels estereotips de gènere presents en el seu dia a dia.
- Conèixer els mites al voltant del concepte d'amor romàntic.
- Identificar relacions abusives.

Paraules clau i definició

- **Violència masclista:** consisteix a donar, els homes, un tracte d'inferioritat, discriminació i desigualtat a les dones utilitzant la força o el maltractament psicològic.
- **Estereotips de gènere:** idees preconcebudes o prejudicis que classifiquen entre femenines o masculines les diferents característiques personals, limitant així les possibilitats tant de dones com d'homes.
- **Relació abusiva:** relació de domini d'una persona sobre una altra. Es pot donar en una relació de parella afectiva, amorosa o sexual estable o esporàdica.
- **Mite d'amor romàntic:** concepte que idealitza l'amor i justifica actituds abusives dins de la parella.
- **Sexisme:** es produeix quan una persona és tractada de manera menys favorable que una altra, en situacions comparables, en funció del seu sexe.

ÍNDEX D'ACTIVITATS

Activitat 1:

El semàfor

Activitat 2:

Tothom hi juga

Activitat 3:

L'amor romàntic

Recursos

Gomets de color vermell, taronja i verd.

Activitat 1

El semàfor

20 minuts

Finalitat

Amb aquesta activitat l'alumnat ha de poder:

- Identificar les actituds masclistes quotidianes.
- Descobrir les posicions dels infants vers els abusos de poder per raó de gènere.

Descripció i desenvolupament

Col·loquem les cadires en rotllana, però sense taula. Aquesta disposició és més horitzontal i afavoreix un treball en grup i d'escolta. A més, aquest espai ens pot ajudar a generar un ambient més franc, de diàleg i reflexió.

El o la docent explica la dinàmica de l'activitat del semàfor i cada infant llegeix una frase.

Entre tots, assignem un color a cadascuna. Per acabar l'activitat fem una reflexió final de les sensacions que ens han produït les situacions comentades.

Rol com a docent

- Afavorir un diàleg respectuós.
- Vetllar perquè es respectin els torns de paraula i les opinions de companys i companyes.
- Facilitar les intervencions de tothom qui vulgui participar.

Activitat 1

El semàfor

20 minuts

Per fer l'activitat, cal abans establir unes normes:

Parlarem en primera persona.

No jutjarem cap intervenció.

No explicarem secrets ni parlarem de ningú, i menys si no està present.

No és obligatori parlar si no volem.

Ens cuidarem i cuidarem el grup.

1.1 Llegiu les frases següents i poseu en cadascuna el color que creieu convenient.

Els colors que teniu són el vermell, el taronja i el verd, us sonen aquests colors?

Exacte! Són els colors d'un semàfor. Quan un semàfor està en vermell no està permès passar o si passes és molt perillós, et pots fer mal i, molt, molt important, pots fer mal a algú. Amb el taronja podem passar però hem d'anar amb compte perquè podria tornar-se vermell en qualsevol moment. Amb el verd podem passar tranquil·lament.

Un grup de la classe pressiona un nen perquè faci una tombarella i, com que li fa por, li diuen "gallina".	VERMELL
Un grup de nens juguen a tocar el cul a un grup de nenes.	VERMELL
Uns quants nens es riuen d'un altre nen que se n'ha anat amb un grup on només hi ha nenes.	TARONJA
Un grup d'alumnes juga a imitar les nenes tot ridiculitzant-les i repetint la cantarella: "soc una nena, soc una nena..."	TARONJA
Un nen li diu a un altre nen que plorar és de nenes.	VERMELL
Uns nens diuen a una nena que no pot jugar a futbol perquè és una nena.	VERMELL
Un grup de nens es fica als lavabos per mirar les nenes.	VERMELL
Un grup de nenes es riuen d'una nena perquè porta els cabells curts, és molt atlètica i sempre va amb xandall.	TARONJA
Un company li diu a un altre que ara no vol parlar perquè està enfadat.	VERD
Una nena diu a un altre company que no vol jugar amb ell si la tracta malament.	VERD

1.2 Poseu en comú les respostes.

Hi ha alguna frase que us hagi cridat l'atenció? I alguna que descriu cap situació que passi a la vostra escola? Què fem o volem fer davant de les actituds que hem posat en vermell? Hi ha algun fet injust que passi al vostre grup i no hagi sortit? Ens el voleu explicar?

Les respostes de la classe aniran guiant la vostra intervenció. Es tracta de facilitar el debat i aconseguir que surtin determinades idees perquè els infants puguin veure altres maneres de mirar la mateixa situació. És important parar atenció en allò que generi més debat i donar suport a totes les veus i posicions.

Algunes idees que són importants:

- És important poder fer una reflexió sobre les actituds quotidianes que no detectem com a violències però que generen patiment i que poden coartar la llibertat d'una companya o company.
- Quan es dona una discriminació, es comet un abús o es produeix un atac directe cap a un company o companya cal posar el color vermell i fer entendre l'alumnat que aquesta conducta és intolerable.
- Als malestars és difícil posar-los una gradació. El millor sempre és preguntar com s'està sentint cada persona a cada situació.
- El vermell de vegades només l'assignem en situacions que ens semblen intolerables, però potser el taronja també ens alerta d'una situació de patiment que podem aturar a temps.

1.3 Per pensar-hi... tot omplint els buits.

De vegades, tendim a no donar importància a alguns comportaments que ens fan mal o fan mal a la resta i sovint aquests comportaments els deixem passar. De vegades, aquestes situacions tenen a veure amb el fet de pensar que totes les nenes han de ser d'una manera i tots els nens d'una altra manera i això no té per què ser així. La idea és que tothom pugui ser com vulgui ser sense importar si som o ens sentim nenes o nens. El més important és que qualsevol cosa que ens faci mal o faci mal a algú, per petita que sigui, l'hem de parar com si fos un semàfor vermell. Si és una situació difícil per a nosaltres podem demanar a una persona adulta que faci de semàfor per nosaltres i posi el vermell.

Activitat 2

Tothom hi juga

20 minuts

Finalitat

Amb aquesta activitat l'alumnat ha de poder:

- Adonar-se de les violències masclistes que pateixen les nenes i també alguns nens.
- Empatitzar amb les persones que són agredides.
- Reflexionar sobre els infants que de vegades fan un abús del seu poder.

Descripció i desenvolupament

El o la docent proposa la lectura del text i prepara la representació de la conversa que escenificaran els companys i companyes. Reparteix els papers entre l'alumnat i guia les intervencions dels personatges.

A continuació, proposa un debat a l'aula sobre la situació representada i anima els participants a expressar si s'han trobat un cas semblant, com s'han sentit i quina opinió tenen sobre això. L'objectiu és fer adonar l'alumnat que aquestes actituds són sexistes i intolerables.

Rol com a docent

- Afavorir la participació de tothom.
- Procurar un diàleg respectuós.
- Animar a la reflexió sobre les conductes sexistes que poden donar-se.

Activitat 2

Tothom hi juga

20 minuts

2.1 Fem teatre. Llegiu i representeu a l'aula la conversa que teniu a continuació.

Sona la cançó de pati i la Lila surt corrents de l'aula, però s'adona que la Xiaomei encara està recollint i decideix esperar-la. Li fa ràbia perquè sap que llavors l'Ot, el Marc i el Riqui aconseguiran arribar abans a la pista i decidiran qui juga a futbol i qui no. Normalment, l'Ot sempre escull els nois i a les noies no les deixa jugar mai perquè diu que són un desastre. L'últim dia, la Lila i la Xiaomei es van enfrontar amb ell, es van colar a la pista i es van posar a jugar cadascuna en un equip. Però els nois es van enfadar tant que van decidir marxar. Efectivament, quan arriben al pati, l'Ot i el Marc ja han fet els equips. Un grup d'infants escolten la conversa sense fer res.

Lila: Ot, nosaltres volem jugar!

Ot: Però què dius, Lila, no siguis pesada... va... És que no jugueu bé i ens fastiguegeu el joc.

Lila: No és veritat! És perquè som noies! Jo jugo igual de bé que molts de vosaltres!

Ot: Mira, el Pol tampoc hi juga.

Lila: Al Pol deixa'l en pau!! No li agrada jugar a futbol i per això no hi juga... A més nosaltres podríem aprendre més si ens deixéssiu jugar.

Riqui: Potser poden jugar una a cada equip i...

Ot: Que no, que jo vull guanyar, Riqui!

Xiaomei: Va Lila, per què no marxem? Total, hi ha coses més divertides i persones més amables.

Lila: No vull! I a més, qui diu que la pilota o la pista és vostra, eh? Qui ho diu això?

Marc: Va Lila, no flipis... Està clar que el futbol és de nois... vosaltres teniu allà l'escenari... Mira! Fins i tot el Pol està fent *coreos*, he, he, he, quin noi tan estrany, el Pol.

Ot: Va Marc, no et passis . Ara de debò, Lila, un altre dia us deixem jugar, d'acord?

Lila: Que no! Que vosaltres no ens heu de deixar jugar a res! Que la pilota i la pista no són vostres!

Riqui: Ot, això també és una mica veritat, no? Vull dir que a mi m'agrada guanyar, ja ho saps, però... potser si juguem junts...

Marc: Però Riqui, tu de quin bàndol ets?

Riqui: *(dubta per un moment)* Jo... jo passo de rotllos. Vull jugar ja, que es fa tard.

Ot: Lila, que estem perdent temps amb tot això... demà us deixem jugar, d'acord?

Marc: Però què dius Ot?

La Lila s'està enfadant molt però no li surt la ràbia i de tant enuig comença a plorar.

Ot: Ops.... Ja hi som... És que les nenes sempre feu el mateix... sempre esteu plorant. Ara vindrà la mestra i ens caurà una bona esbroncada un altre cop...

Marc: Sí, sempre plorant.... Mira, soc una nena... *(imita com si fos una nena)*; ui!, no puc fer coses perquè m'embruto, aix... vaig a casa a rentar els plats *(se'n riu)*.

Ot: Marc, no et passis tio!

Xiaomei: Ja us val! Sempre esteu igual... Va, Lila, podem jugar a una altra cosa més divertida i amb millor companyia.

Marc: Sí, amb el Pau, que també balla molt bé, he, he, he!

La Lila i la Xiaomei marxen i la resta es queden jugant a futbol.

2.2 Poseu en comú les vostres impressions i comenteu què ha passat a la situació que heu representat.

- Això que hem vist us sembla realista?
- Algú pateix en aquesta situació? Qui?
- Algú podria comportar-se d'una altra manera?
- Voleu sortir a substituir algun personatge per fer alguna cosa diferent?
- Creieu que els personatges tenen prejudicis o estereotips de gènere, o bé defensen la igualtat?

Aquesta història presenta diferents situacions i la idea és estirar del fil per tal que els infants prenguin consciència sobre moltes coses que passen més desapercebudes. En aquesta història surten judicis en totes direccions i s'haurien de poder rescatar tots, encara que potser no hi ha temps de treballar-los en grup. Es veuen actituds masculistes cap a les nenes. Aquesta escenificació és un bon recurs per poder parlar de la masculinitat hegemònica i com són les relacions entre el grup de nens (sense oblidar el nen del qual es riuen perquè balla amb les nenes). La proposta és acompanyar la reflexió sobre els motius que porten uns i altres personatges a fer el que fan en aquestes situacions, analitzar per què el grup no reacciona d'una manera diferent i com s'estableixen les relacions de poder als grups (sense oblidar que un eix de poder té a veure amb el gènere). Alhora, la mirada seria que tothom pot ser qualsevol dels personatges i que tal com s'ha fet al teatre, tothom pot actuar diferent una segona vegada. Es tracta d'aprendre i prendre consciència. Aquest exercici pretén practicar l'empatia i desvetllar totes les emocions que es deriven d'un abús de poder. No volem criminalitzar els infants, sinó acompanyar-los per empoderar-los i fer-los conscients de l'impacte de les seves accions i de la seva capacitat d'agència. És important treballar la masculinitat hegemònica sense acusar els nois, sinó acompanyant-los a viure la seva masculinitat, si és que la volen viure, d'una manera més oberta i escollida, oferint-los referents diversos i revalorant altres característiques personals que no passin per la violència, la discriminació o l'abús. En definitiva, valorar també certs trets associats a la feminitat que s'atribueixen a les nenes i no es conceben en els nens.

2.3 Per pensar-hi... tot omplint els buits amb les paraules següents:

És important reflexionar sobre com algunes dinàmiques poden fer mal a les nostres companyes i companys. Per això, convé treballar sobre els casos d'abús de poder en què algun membre de la classe vol imposar-se i manar sobre tot el grup. Probablement com a infants no ho detectem perquè les considerem naturals, però hem d'estar-hi alerta. Posar-nos davant de la situació des de fora ens pot ajudar a veure-ho, a empatitzar i, alhora, a trobar estratègies i posar-les en pràctica per a un futur.

Activitat 3

L'amor romàntic

20 minuts

Finalitat

Amb aquesta activitat l'alumnat ha de poder:

- Reflexionar sobre els mites de l'amor romàntic que apareixen a les pel·lícules infantils.
- Qüestionar els models de relació amorosa que apareixen a les pel·lícules infantils.
- Reflexionar sobre el que significa estimar i que t'estimin.

Descripció i desenvolupament

A partir de les preguntes proposades, el o la docent ha d'establir una conversa a l'aula sobre els mites de l'amor romàntic que apareixen a les pel·lícules. Atenent a les intervencions dels alumnes, anirà guiant el tema i obrirà una reflexió que qüestionï els models d'amor romàntic.

Rol com a docent

- Afavorir un diàleg fluid i respectuós.
- Facilitar les intervencions de tothom que vulgui parlar.
- Incitar a la reflexió sobre els models d'amor del cinema i la televisió.

Activitat 3

L'amor romàntic

20 minuts

3.1 Coneixeu alguna pel·lícula de dibuixos on aparegui alguna història d'amor? Quina? Trieu-ne una i l'analitzarem en grup.

La idea és que els infants puguin esmentar les que coneixen per no haver d'introduir històries que potser encara no han vist i també perquè el fet de conèixer-les permetrà crear un vincle més personal. El o la docent també en pot escollir una per analitzar. Si surt alguna pel·lícula que mostra altres models de relació es tindran en consideració com a exemples positius.

3.2 Com és aquesta relació? Quines coses passen a la història dels personatges? Us sembla una relació divertida i alegre? Pateixen? S'ho passen bé?

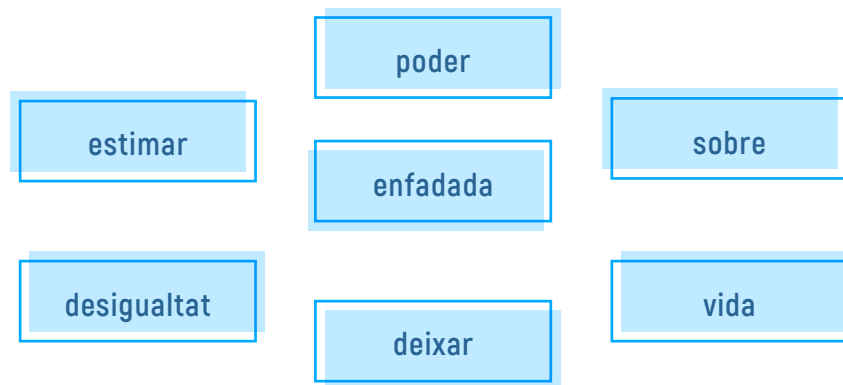
Tot guiant la reflexió aniran sortint tots els mites de l'amor romàntic que són presents a la majoria de les relacions amoroses de les pel·lícules de dibuixos i que ara seran qüestionats: la mitja taronja, l'heterosexualitat, deixar-ho tot per amor, l'home que salva la dona, la dona que espera, la classe social (princeses riques i homes pobres), etc. Com més detallat sigui el recorregut que passen els personatges, més ampli serà el ventall per reflexionar-hi.

3.3 Per a vosaltres, com hauria de ser una història d'amor? Quines coses penseu que són importants? Com és per a vosaltres estimar i que us estimin?

Aquí la proposta és que els infants expressin lliurement què és per ells l'amor i què els suggereixen les històries d'amor. El o la docent ressaltarà aquests aspectes:

- Per estar bé amb els altres, primer t'has d'estimar i respectar-te com a individu.
- Estimar és preocupar-se per l'altra persona, respectar-la i acceptar-la tal com és.
- Estimar és respectar els gustos i aficions de l'altra persona.
- Estimar és donar-li espai perquè mantingui les seves aficions, amistats i temps personal.
- Les relacions afectives han de basar-se en la confiança i respecte mutu, hi ha d'haver comunicació i un intercanvi d'estima i valoració.

3.4 Per pensar-hi... tot omplint els buits.

estimar no hauria de fer mal, ni tampoc ser estimada o estimat per algú. De vegades, els contes i les pel·lícules ens transmeten un amor en una relació de desigualtat on un dels personatges domina l'altre i li fa mal o li condiciona i limita la seva vida, fent que la canviï completament. Hi ha persones que pensen que l'amor significa deixar el que t'agrada si la parella t'ho demana, aguantar paraules lletges perquè l'altra persona està enfadada, fins i tot patir violència física. Quan això passa, ja no estem parlant d'amor, sinó d'una relació perjudicial on una persona se sent per sobre de l'altra i imposa el seu poder.

Idees clau

Qualsevol comportament que ens faci mal o faci mal a algú s'ha d'aturar.

Hi ha actituds quotidianes i sovint inconscients que discriminen i generen patiment en les nenes. Això són comportaments masclistes que perjudiquen el seu desenvolupament i la seva llibertat.

Estimar i que ens estimin és un sentiment bonic, que ens fa créixer, en el qual les persones se senten estimades, respectades i valorades.

Els models de relació amorosa que veiem a les pel·lícules a vegades no són els més adequats. És important desfer els mites de l'amor romàntic i tenir en compte les seves conseqüències negatives.

